

IV

(Informacije)

INFORMACIJE INSTITUCIJ IN ORGANOV EVROPSKE UNIJE

RAČUNSKO SODIŠČE

POSEBNO POROČILO št. 4/2007

o fizičnih pregledih in pregledih zamenjave pri pošiljkah, upravičenih do izvoznega nadomestila, z odgovori Komisije

(v skladu z drugim pododstavkom člena 248(4) ES)

(2007/C 252/01)

KAZALO

	Odstavki	Stran
POVZETEK	I–VII	3
UVOD	1–9	4
Kaj so izvozna nadomestila?	1	4
Kolikšna je vrednost subvencij v obliki izvoznega nadomestila?	2–3	4
Kaj so fizični pregledi in pregledi zamenjave?	4–6	5
Obseg revizije in revizijski pristop	7–9	5
OPAŽANJA	10–52	6
Ali države članice izvajajo fizične preglede in preglede zamenjave pošiljk, upravičenih do izvoznega nadomestila, kot zahtevajo uredbe?	10–42	6
Število izvedenih fizičnih pregledov in način izbire	10–18	6
Stroški izvedenih pregledov	19–21	9
Predhodno opozorilo o pregledih	22–23	10
Pošiljke z razsutim tovorom visoke vrednosti	24	10
Nameščanje oznak na prevozna sredstva in pregledi zamenjave	25–28	10
Minimalno število pregledov zamenjave in njihov obseg	29–31	11
Posebni pregledi zamenjave	32–33	11
Kakovost pregledov zamenjave	34	11

	<i>Odstavki</i>	<i>Stran</i>
Nadaljnje ukrepanje na podlagi nepravilnosti, odkritih pri pregledih zamenjave in posebnih pregledih zamenjave	35–38	11
Potrditev izstopa iz EU	39–42	12
Rezultati fizičnih pregledov in njihov kontekst	43–45	12
So Komisijine ureditve za spremljanje izvajanja teh pregledov zadovoljive in ali se je Komisija z ustreznimi ukrepi odzvala na rezultate ali na pomanjkljivosti pri teh pregledih?	46–52	14
ZAKLJUČKI IN PRIPOROČILA	53–57	15
Odgovori Komisije		21

POVZETEK

I. Izvozna nadomestila so subvencije, plačane izvoznikom kmetijskih proizvodov, da se jim zagotovi nadomestilo razlike med tržnimi cenami na notranjem trgu EU in nižjo ceno na svetovnem trgu. Višina izplačanih nadomestil se je v zadnjih letih sicer zmanjševala, vendar je še vedno precej visoka, saj je leta 2005 znašala približno 3 000 milijonov EUR. Ta trend se je nadaljeval v letu 2006, ko je bilo izplačanih 2 500 milijonov EUR.

II. Da se zagotovi izplačevanje nadomestil samo za upravičeno blago in da se preprečijo neupravičene vloge, je treba opraviti preglede izvoznih pošilk. Ti se izvajajo na kraju odhoda iz države članice, od koder izvira blago, in na kraju izstopa iz območja EU. Ti pregledi zajemajo fizični pregled vsaj 5 % vseh izvoznih deklaracij na kraju odhoda in naknadne vizualne preglede zamenjave na meji z EU, da se zagotovi, da je prijavljeno blago, za katero je bila vložena vloga, zares blago, ki se dejansko izvaža.

III. Sodišče je z revizijo proučilo ta sistem pregledov in skušalo ugotoviti, ali se v državah članicah izvajajo, kot zahteva zakonodaja Skupnosti. Poleg tega se je z revizijo proučilo, ali Komisija ustrezno spremlja izvajanje teh pregledov in ali ustrezno ukrepa, ko se ugotovi, da je njihovo izvajanje pomanjkljivo.

IV. Čeprav so države članice upoštevale zahtevo, da je treba fizično pregledati 5 % izvoznih deklaracij, je Sodišče glede fizičnih pregledov ugotovilo pomanjkljivosti v uporabljenih metodologijah, kar je zlasti v nekaterih primerih precej zmanjšalo uspešnost teh fizičnih pregledov. Zlasti:

- (a) fizični pregledi, izvedeni na kraju natovarjanja (pogosto v izvoznikovih prostorih), so se sistematično izvajali na začetku natovarjanja in so postali tako predvidljivi, da niso več izpolnjevali zahteve, da se izvedejo brez tihega predhodnega opozorila. To zmanjšuje uspešnost pregleda kot nenapovedanega inšpekcijskega pregleda, katerega namen je odkriti in preprečiti nepravilne deklaracije, ter povečuje tveganje neupravičeno izplačanih nadomestil;
- (b) zaradi v državah članicah uporabljene metode za izbiro izvoznih pošilk, ki se jih pregleda, se je pregledalo relativno veliko število izvozov nizke vrednosti in z nizkim tveganjem. Omejeni in dragi viri carinske službe tako niso bili najuspešnejše in najučinkoviteje uporabljeni;
- (c) metoda, uporabljena za pregled pošilk z razsutim tovorom, pri katerih je vrednost nadomestila pogosto visoka, ni zagotovila preverjanja celotne pošiljke s kombinacijo fizičnih pregledov in pregledov dokumentacije s spremljajočim tveganjem neupravičeno izplačanih nadomestil.

V. Revizija pregledov zamenjave je pokazala, da:

- (a) pregledi v nekaterih primerih niso bili dovolj podrobni in da so si države članice različno razlagale število potrebnih pregledov;
- (b) so se uradniki, zadolženi za izvajanje pregledov na mejah EU, soočali s težavami pri ugotavljanju pošilk, ki jih je treba pregledati. Zato bi morali izločiti tiste, ki so že predmet fizičnega pregleda in jih je carinska služba pravilno označila, ter v preostali populaciji identificirati pošiljke visoke vrednosti in z visokim tveganjem.

VI. Komisijino spremljanje pregledov in popravni ukrepi, ki jih izvaja glede ugotovljenih pomanjkljivosti, so Sodišče privedli do zaključka, da:

- (a) Komisija spremlja izvajanje pregledov z revizijami v državah članicah in s pregledi poročil, ki jih morajo o izvedenih pregledih v zvezi z izvoznimi nadomestili predložiti države članice. Zagotovila, ki jih Komisija pridobi s fizičnimi pregledi in pregledi zamenjave, prispevajo k njenemu splošnemu zagotovitvi, da so kmetijske subvencije plačane zakonito in pravilno.
- (b) Ugotovitve Sodišča se večinoma ujemajo z ugotovitvami Komisijinih lastnih revizijskih služb, za katere je bilo ugotovljeno, da zagotavljajo ustrezno pokritost s ključnimi kontrolami. Čeprav se Komisija teh pomanjkljivosti že dlje časa zaveda, se ni odzvala z uvedbo zakonodajnih sprememb in/ali pravočasnih finančnih popravkov.

VII. Sodišče na podlagi navedenega priporoča:

- (a) da Komisija predlaga zakonodajne spremembe za okrepitev fizičnih pregledov in pregledov zamenjave ter za zagotovitev usklajenega in uspešnega izvajanja teh pregledov;
- (b) da Komisija zlasti pregleda revizijske ugotovitve Sodišča glede veljavnosti pregledov, izvedenih pred natovarjanjem blaga, da ugotovi, ali se ti pregledi lahko obravnavajo kot pregledi, ki izpolnjujejo potrebna merila, da se jih lahko prišteje k minimalnemu številu pregledov, ki jih zahteva zakonodaja Skupnosti.

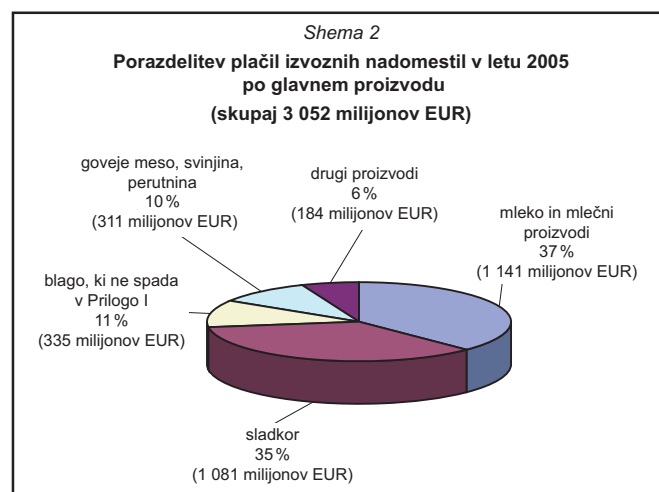
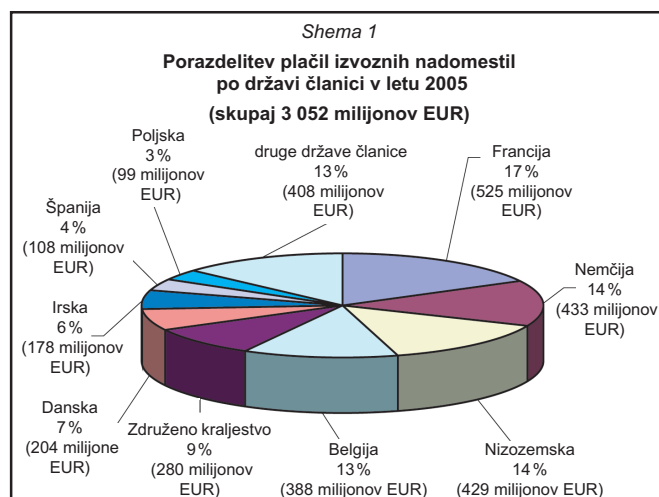
UVOD

Kaj so izvozna nadomestila?

1. Izvozna nadomestila so subvencije, ki se izplačajo izvoznikom kmetijskih proizvodov v države zunaj EU, kot spodbuda izvoza z nadomestilom razlike med ceno na notranjem trgu EU in nižjo ceno na svetovnem trgu. Nadomestila se plačujejo glede na količino izvoženega blaga, stopnje pa se razlikujejo glede na naravo in lastnosti blaga. V določenih primerih se razlikujejo tudi glede na namembno državo. Proizvodi, izvoženi v države zunaj EU, se običajno prevažajo v zabojnikih, na tovornjakih/priklopnikih in v obliki razsutega ladijskega tovora.

Kolikšna je vrednost subvencij v obliki izvoznega nadomestila?

2. Odhodki za izvozna nadomestila so leta 2005 znašali 3 000 milijonov EUR, kar pomeni zmanjšanje v primerjavi z letom 1988, ko so znašali 9 800 milijonov EUR. Shema 1 prikazuje porazdelitev plačil po državah članicah za leto 2005, shema 2 pa po glavnem proizvodu za isto leto. V letu 2006 so izvozna nadomestila znašala 2 500 milijonov EUR.

3. Zmanjšanje odhodkov za izvozna nadomestila – kot je prikazano v tabeli 1 spodaj – gre delno pripisati zmanjševanju razlike med tržnimi cenami v EU in na svetovnem trgu tako zaradi zaporednih reform SKP kot tudi končnih izidov mednarodnih trgovinskih pogajanj med državami podpisnicami Splošnega sporazuma o carinah in trgovini (GATT) in Svetovno trgovinsko organizacijo (WTO). Ob koncu leta 2005 je bilo med krogom teh pogajanj v Dohi pričakovati, da bodo izvozne subvencije odpravljene do konca leta 2013. Vendar razgovori še potekajo, končni izid pa še ni znan.

Tabela 1

Letni odhodki za izvozna nadomestila v primerjavi s kmetijskim proračunom

(v milijonih EUR)

	Plačila izvoznih nadomestil	Skupna plačila za kmetijstvo in razvoj podeželja ⁽¹⁾	Izvozna nadomestila kot % skupnih kmetijskih izplačil
1988	9 786	27 687	35,3 %
1992	9 470	31 276	30,3 %
1996	5 702	39 108	14,6 %
2000	5 646	40 467	14,0 %
2004	3 384	44 761	7,6 %
2005	3 052	48 928	6,2 %

⁽¹⁾ Odhodki Jamstvenega oddelka EKUJS.

Vir: 35. finančno poročilo GD AGRI o Jamstvenem oddelku EKUJS.

Kaj so fizični pregledi in pregledi zamenjave?

4. Z namenom zaščite finančnih sredstev Skupnosti je bil vzpostavljen sistem kontrole – kombinacija fizičnih pregledov in pregledov zamenjave (po Uredbi Sveta (EGS) št. 386/90) ter natančnega preverjanja zahtevkov za plačilo ⁽¹⁾.

5. Fizični pregledi, ki jih izvajajo carinske službe, so namenjeni preverjanju, da se blago v opisu, kakovosti in količini ujema z izvozno deklaracijo. Ko tega ni mogoče izvesti vizualno (kot pri mlečnih ali mesnih proizvodih, ali na primer pri predelanih proizvodih), se izbere vzorec blaga za naknadno laboratorijsko analizo. Fizični pregledi se lahko izvajajo na krajih natovarjanja na kopnem (običajno v trgovskih prostorih), v notranjih carinskih uradih ali na krajih izstopa iz območja EU.

6. Poleg tega pregledi zamenjave zajemajo vizualni pregled, da je blago, za katero je bilo potrjeno, da zapuša EU, isto kot prvotno natovorjeno in deklarirano blago. Ti pregledi se izvedejo na krajih izstopa iz EU. V Prilogi je opisan splošni pregled delovanja sistema.

Obseg revizije in revizijski pristop

7. Namen revizije je bil ugotoviti v kolikšni meri:

- (a) države članice izvajajo fizične preglede in preglede zamenjave pošilk, upravičenih do izvoznega nadomestila, kot zahtevajo uredbe;
- (b) so Komisijine ureditve za spremljanje izvajanja teh pregledov zadovoljive in ali se je Komisija z ustreznimi ukrepi odzvala na rezultate ali na pomanjkljivosti pri teh pregledih.

8. Sodišče je:

- (a) ocenilo sisteme, ki so jih obiskane države članice vzpostavile za izvajanje fizičnih pregledov in pregledov zamenjave ter za potrjevanje izstopa blaga iz območja EU. Ocenjena je bila skladnost pregledov z zakonodajo Skupnosti in nacionalnimi navodili;
- (b) ocenilo uspešnost teh pregledov glede na vzorec inšpekcijskih poročil vsake obiskane države članice in, kjer je to bilo možno, prisostvovalo fizičnim pregledom in/ali pregledom zamenjave, ki jih je izvedla carinska služba;
- (c) pregledalo revizije teh sistemov, ki so jih izvedle Komisijine službe za potrditev obračunov. Pregledali so se Komisijini delovni programi, poročila in odločbe o potrditvi obračunov/odločbe o skladnosti;
- (d) pregledalo Komisijino spremljanje in nadaljnje ukrepanje glede letnih poročil, ki so jih države članice predložile o uspešnosti teh pregledov;
- (e) z uporabo podatkov iz Komisijine podatkovne zbirke CATS ⁽²⁾ in podatkovne zbirke OLAF izvedlo analitične preglede podatkov, povezanih s fizičnimi pregledi in pregledi zamenjave ter odkritimi nepravilnostmi.

⁽²⁾ Komisijina podatkovna zbirka CATS (*Clearance Audit Trail System*) zagotavlja podatke o zneskih izvoznih nadomestil, izplačanih za posamezno deklaracijo in leto EKUJS, ter dodatne podatke o deklaracijah v zvezi z izvoznimi nadomestili.

Podatki iz zbirke CATS so povezani z letom EKUJS, ki teče od sredine oktobra do sredine oktobra, medtem ko se podatki iz predloženih letnih poročil držav članic nanašajo na koledarsko leto.

⁽¹⁾ UL L 42, 16.2.1990, str. 6

9. Revizija je bila izvedena v obdobju od leta 2004 do leta 2006 na Komisiji in v 11 državah članicah: v Belgiji, na Danskem, v Nemčiji, Franciji, Italiji, Latviji ⁽¹⁾, na Madžarskem ⁽¹⁾, Nizozemskem, Poljskem ⁽¹⁾, v Sloveniji ⁽¹⁾ in Združenem kraljestvu.

OPAŽANJA

Ali države članice izvajajo fizične preglede in preglede zamenjave pošiljk, upravičenih do izvoznega nadomestila, kot zahtevajo uredbe?

Število izvedenih fizičnih pregledov in način izbire

10. Države članice morajo izvesti 5 % fizičnih pregledov vseh izvoznih deklaracij v posameznem proizvodnem sektorju, razen deklaracij z nizko vrednostjo ali majhno količino (vrednost, manjša od 200 EUR, ali teža, manjša od določene, odvisno od proizvoda). Odstotki za posamezni proizvodni sektor se lahko razlikujejo, če države članice pošiljke za fizične preglede izberejo z analizo tveganja. Vendar je kljub temu treba ohraniti stopnjo 5 % deklaracij, ki jih je treba pregledati.

11. Komisija je opredelila širok razpon meril, ki jih je treba upoštevati pri analizi tveganja, med drugim tudi lastnosti in vrednost proizvodov, naravo trgovine, zanesljivost izvoznikov itd. ⁽²⁾. Analiza tveganja se v sedmih državah članicah (na Danskem, v Nemčiji, na Irskem, v Franciji, Avstriji, na Švedskem in v Združenem kraljestvu) uporablja, kot je določeno v uredbah. Druge države članice uporabljajo pravilo, da se 5 % deklaracij pregleda za vsak proizvodni sektor, pri čemer se deklaracije nato izbere glede na merila tveganja, ki niso priznana v uredbi, ali naključno.

12. V obdobju, ki ga je zajela revizija Sodišča, so države članice upoštevale zahteve v zvezi z zahtevano izvedbo 5 % fizičnih pregledov. V obiskanih državah članicah, kjer je bila analiza tveganja formalno sprejeta, so se merila, ki jih je opredelila Komisija, večinoma upoštevala.

13. V Franciji in Nemčiji končno odločitev o tem, katera izvozna deklaracija bo izbrana, sprejme lokalni carinski urad. V Združenem kraljestvu se analiza tveganja upravlja centralno za celotno državo. Zaradi sistemskih težav in dejstva, da je sistem izbiral preveč podobnih si pošiljk, so morali lokalni carinski uradi pogosto razveljaviti in spremeniti deklaracije, ki so jih izbrali za pregled s sistemom za analizo tveganja. Zaradi potrebe po razveljavitvah in sistemskih težav je delovanje analize tveganja v Združenem kraljestvu vprašljivo.

14. Kjer se uporablja analiza tveganja, Komisija določa, da lahko države članice za blago, ki ne spada v Prilogo I (predelani proizvodi) ⁽³⁾, preglede zmanjšajo na stopnjo 0,5 % deklaracij, saj te predstavljajo manjše tveganje. Kjer se analiza tveganja ne uporablja (tj. v preostalih 18 državah članicah), so se še naprej izvajali pregledi 5 % vseh teh deklaracij z nizkim tveganjem.

15. Vendar je pri obeh možnostih (analiza tveganja ali 5 % na proizvodni sektor) pregled podatkov v zvezi s fizičnimi pregledi razkril veliko število pregledov deklaracij za izvozna nadomestila nizke vrednosti (manj kot 200 EUR). Da bi se inšpekcijske zmogljivosti bolje uporabljale, pri računanju minimalnih stopenj pregledov ne bi smeli upoštevati majhnih količin proizvodov ali nizkih zneskov nadomestila, razen kadar obstaja tveganje za goljufijo ali zlorabo. Sodišče je ugotovilo, da deklaracije nizke vrednosti niso bile vedno izbrane na tej osnovi. Tabela 2 prikazuje pogostost pregledov pri deklaracijah nizke vrednosti, ki so jih države članice sporočile v podatkovno zbirko CATS ⁽⁴⁾ za koledarsko leto 2005. Med 6 % in 13 % vseh pregledov je bilo izvedenih pri deklaracijah nizke vrednosti. Nadaljnja analiza kaže, da ti pregledi predstavljajo samo 0,1 % vrednosti pregledanih izvozov.

⁽¹⁾ Revizije, povezane samo s pregledi zamenjave.

⁽²⁾ Uredba Komisije (ES) št. 3122/94 z dne 20. decembra 1994 o določitvi meril za analizo tveganja v zvezi s kmetijskimi proizvodi, za katere se dobijo izvozna nadomestila (UL L 330, 21.12.1994, str. 31).

⁽³⁾ Blago, ki ne spada v Prilogo I. Izvozna nadomestila se izplačajo za osnovne proizvode, kot so žitarice, sladkor, mleko in maslo, kadar se ti uporabijo za izdelavo proizvodov, kot so žgane pijače, mlečni pripravi, fino pecivo, sladice in drugi sladkorni proizvodi.

⁽⁴⁾ Analiza, ki jo je izvedlo Sodišče v zvezi s podatkovno zbirko CATS, kaže, da je bilo v koledarskem letu 2005 med 26 760 in 29 953 pregledov, v poročilih držav članic iz člena 11 pa je bilo navedeno naslednje število fizičnih pregledov: EU-15: 31 003, EU-25: 36 249.

Tabela 2

Pogostost pregledov pri deklaracijah nizke vrednosti po državi članici za leto 2005**Koledarsko leto 2005 (1.1.2005–31.12.2005)**

Minimalna stopnja: Analiza, utemeljena na skupni vrednosti enotne upravne listine

Država članica	Skupno število fizičnih pregledov	Skupno število pregledov pri nadomestilih pod 200 EUR	Število pregledov pod 200 EUR kot % skupnega števila fizičnih pregledov	Skupna vrednost fizično pregledanih deklaracij v EUR	Skupna vrednost pregledanih deklaracij pod 200 EUR	Odstotek pregledanih zneskov pod 200 EUR
Belgija	858	25	3 %	17 795 108	2 398	
Danska	727	19	3 %	5 698 179	2 589	
Nemčija	4 906	239	5 %	37 689 281	20 213	
Irska	483	15	3 %	4 856 449	798	
Grčija ⁽¹⁾	0	0	—	0	0	
Španija	1 325	204	15 %	7 282 634	23 647	
Francija	1 006	113	11 %	15 238 061	6 248	
Italija	2 211	105	5 %	6 933 376	12 262	
Luksemburg	0	0	—	0	0	
Nizozemska	7 851	444	6 %	28 648 158	53 979	
Avstrija	405	25	6 %	1 738 292	2 941	
Portugalska	370	80	22 %	1 826 201	7 804	
Finska	424	41	10 %	5 054 184	3 422	
Švedska	388	9	2 %	6 514 754	1 132	
Združeno kraljestvo	402	35	9 %	4 222 519	3 172	
Skupaj EU-15	21 356	1 354	6 %	143 497 195	140 605	
Češka	1 320	24	2 %	10 018 787	3 057	
Estonija	28	1	4 %	341 922	58	
Ciper	44	3	7 %	336 423	246	
Latvija	81	31	38 %	162 312	2 672	
Litva	213	2	1 %	4 538 449	203	
Madžarska	559	42	8 %	2 823 611	5 524	
Malta	0	0	—	0	0	
Poljska	2 252	20	1 %	21 338 773	2 781	
Slovenija	249	8	3 %	678 726	1 039	
Slovaška	658	54	8 %	12 604 960	4 912	
Skupaj EU-10	5 404	185	3 %	52 843 963	20 492	
Skupaj EU-25	26 760	1 539	6 %	196 341 157	161 097	0,08 %

Maksimalna stopnja: Analiza, utemeljena na skupnih zneskih glede na enotno upravno listino

Država članica	Skupno število fizičnih pregledov	Skupno število pregledov pri nadomestilih pod 200 EUR	Število pregledov pod 200 EUR kot % skupnega števila fizičnih pregledov	Skupna vrednost fizično pregledanih deklaracij v EUR	Skupna vrednost pregledanih deklaracij pod 200 EUR	Odstotek pregledanih zneskov pod 200 EUR
Belgija	884	62	7 %	17 795 108	4 406	
Danska	1 081	131	12 %	5 698 179	13 208	
Nemčija	5 186	415	8 %	37 689 281	31 931	
Irska	483	15	3 %	4 856 449	798	
Grčija ⁽¹⁾	0	0	—	0	0	
Španija	1 328	374	28 %	7 282 634	28 535	
Francija	1 193	204	17 %	15 238 061	14 487	
Italija	2 919	592	20 %	6 933 376	49 113	
Luksemburg	0	0	—	0	0	
Nizozemska	8 328	894	11 %	28 648 158	87 185	
Avstrija	508	113	22 %	1 738 292	10 215	
Portugalska	477	147	31 %	1 826 201	12 814	
Finska	957	235	25 %	5 054 184	16 057	
Švedska	391	17	4 %	6 514 754	1 725	
Združeno kraljestvo	474	150	32 %	4 222 519	12 957	
Skupaj EU-15	24 209	3 349	14 %	143 497 195	283 433	
Češka	1 330	29	2 %	10 018 787	3 428	
Estonija	51	14	27 %	341 922	803	
Ciper	48	5	10 %	336 423	541	
Latvija	138	77	56 %	162 312	4 505	
Litva	218	4	2 %	4 538 449	463	
Madžarska	612	81	13 %	2 823 611	9 533	
Malta	0	0	—	0	0	
Poljska	2 328	114	5 %	21 338 773	13 022	
Slovenija	270	33	12 %	678 726	2 876	
Slovaška	749	92	12 %	12 604 960	9 103	
Skupaj EU-10	5 744	449	8 %	52 843 963	44 274	
Skupaj EU-25	29 953	3 798	13 %	196 341 157	327 707	0,17 %

⁽¹⁾ Grčija ni zagotovila podatkov za fizične preglede za proračunsko leto EKUJS 2005, zato ti podatki niso predstavljeni.

Vir: Komisijina podatkovna zbirka CATS.

16. Čeprav so države članice upoštevale 5 % minimum za te preglede, jih je veliko izvedlo večje število pregledov pri deklaracijah nizke vrednosti, v glavnem zaradi različnega razlaganja zakonodaje. Čeprav bi bilo deklaracije z nizko vrednostjo ustrezno izključiti, so bile zajete v izračun 5 % minimalne populacije, namenjene pregledu. Zato je bilo izvedeno večje število pregledov od minimalnega, določenega v uredbah. *Tabela 2* prikazuje, da je bilo med 1 500 in 3 800 pregledov izvedenih pri pošiljkah, ki bi jih bilo treba izključiti.

17. Da se spodbudi učinkovitejša in uspešnejša raba carinskih virov, bi bilo možno povečati *de minimis* vrednost zahtevanih pošiljk, ki štejejo za minimalno populacijo in so pozneje pregledane (glej spodnje odstavke 19 do 21 o stroških). Posledica povečanja minimalne vrednosti, pri kateri se fizično pregledujejo

deklaracije, bi lahko bilo precejšnje zmanjšanje deklaracij, predvidenih za pregled. Kjer so bile ugotovljene goljufije ali zlorabe, se bo pri zvišanju mejne vrednosti izvoze z nižjo vrednostjo, ki se nahajajo pod mejno vrednostjo, seveda še naprej pregledovalo.

18. Isto velja za preglede zamenjave. *Tabela 3* prikazuje analizo vrednosti pošiljk, ki so bile predmet pregledov zamenjave na vzhodnih mejah EU. V tem kontekstu je treba poudariti, da v dokumentaciji, ki spremlja blago, ni treba navesti vrednosti zahtevanega nadomestila (izvozna deklaracija ali kontrolni izvod T5) in ni pravočasno razpoložljivih informacij o veljavni stopnji nadomestila, zlasti za stopnje določene z razpisnimi postopki, in informacij o blagu, ki ne spada v Prilogo I. Zato uradniki težko identificirajo pošiljke, ki so najprimernejše za pregled.

Tabela 3

Analiza vrednosti pošiljk, ki so bile predmet pregledov zamenjave na vzhodnih mejah EU in jih je Sodišče revidiralo med 1. majem 2004 in 30. septembrom 2005

Država članica	Madžarska		Latvija		Poljska		Slovenija	
Vrednost izvoznih nadomestil (v EUR)	Število	%	Število	%	Število	%	Število	%
0–200	25	46	0	0	1	3	17	35
Blago, ki ne spada v Prilogo I, ali podobno	11	20	11	34	15	43	16	33
201–4 000	9	17	7	22	7	20	7	14
> 4 000	9	17	14	44	12	34	9	18
Skupaj	54	100	32	100	35	100	49	100

Opomba: Madžarski organi so izvedli 100 % pregledov pri vseh plovilih, ki so prehajala madžarsko-srbsko mejo. To precej spremeni relativno težo pregledov, opravljenih pri deklaracijah, ki imajo nižjo vrednost od 200 EUR.

Stroški izvedenih pregledov

19. Kjer se pošiljke za izvoz predložijo v carinskih uradih izstopa (to je bilo opaženo predvsem v Združenem kraljestvu in določenih francoskih pristaniščih), lahko stroški izvedbe fizičnih pregledov, ki jih plača trgovsko podjetje, nihajo med 120 EUR in 400 EUR, odvisno od lokalnih razmer. Ti stroški zajemajo premikanje zabojnikov na območju pristanišča ali z njega na ustrezne kraje raztovarjanja ter delo, ki je vloženo v raztovarjanje in ponovno natovarjanje zabojnikov (glej okvir 1).

Okvir 1

Izvoznik iz Združenega kraljestva se je odločil opustiti svoj zahtevek za izvozno nadomestilo v višini 293,28 EUR, saj bi bilo treba premakniti 51 zabojnikov, da bi bil zabojnik na voljo za fizični pregled, ki ga plača izvoznik, poleg tega pa bi pregled podaljšal odhod plovila za 5 ur.

20. Kjer se pošiljke za izvoz predložijo na krajih natovarjanja na kopnem, ne pride do nobenih trgovskih stroškov, saj se pošiljke na splošno predložijo pred natovarjanjem v prostorih izvoznikov. Dve od obiskanih držav članic, Nemčija in Italija ⁽¹⁾, fizični pregled zaračunata izvozniku. Cena enournega posega na kraju natovarjanja je približno 180 EUR.

21. Kot je razvidno iz zgoraj navedenega, lahko stroški pregleda presežejo vrednost izplačanih nadomestil, kar dokazuje, da pregledi deklaracij nizke vrednosti niso stroškovno učinkoviti.

⁽¹⁾ Francoska carinska služba plačilo naloži izvozniku, če se za carinjenje zaprosi izven uradnega delovnega časa carinskega urada.

Predhodno opozorilo o pregledih

22. Uredbe Skupnosti jasno določajo, da se morajo fizični pregledi izvajati pogosto in brez predhodnega opozorila ter da se fizični pregledi, za katere je izvoznik prejel izrecno ali tiho predhodno opozorilo, ne prištejejo k minimalnemu zahtevanemu številu pregledov. Neizpolnjevanje teh zahtev bi Komisija običajno razumela kot neizvajanje ključne kontrole in bi vodilo do morebitnega popravka za zadevno državo članico.

23. Sodišče je ocenilo, da so fizični pregledi izvedeni na kraju natovarjanja, ki je pogosto v izvoznikovih prostorih, v več državah članicah v veliki meri predvidljivi: v Belgiji, na Danskem, v Nemčiji, Franciji, Italiji, na Nizozemskem in v Združenem kraljestvu. Sodišče je ugotovilo, da je bil prihod uradnikov pred začetkom natovarjanja blaga običajna praksa. Pregledi, ki se sistematično začnejo pred začetkom natovarjanja, pomenijo isto kot tiho opozorilo o pregledu, saj bo trgovec vedel, da pošiljka pozneje ne bo fizično pregledana, če carinik ne pride pred začetkom natovarjanja. Obstaja tveganje, da bodo natovorjeni neupravičeni proizvodi ali pomanjkljivi proizvodi in zahtevano nadomestilo, do katerega trgovec ni upravičen. To dejansko izničuje namen in uspešnost pregleda.

Pošiljke z razsutim tovorom visoke vrednosti

24. Razsuto blago, v glavnem žitarice in sladkor, se običajno izvaža z ladijsko pošiljko na en sam cilj. Vsaka ladijska pošiljka lahko v smislu izvoznih nadomestil predstavlja zelo visoko vrednost (primer: 6 700 ton belega sladkorja, namenjenega v Tunizijo, je bilo konec leta 2003 vrednih 3,4 milijona EUR). Vendar je zaradi upravnih razlogov, povezanih z izvoznimi dovoljenji, izvoznik pogosto moral predložiti več izvoznih deklaracij, v katerih je bila zajeta celotna pošiljka. Med revizijo je bilo ugotovljeno, da se pri fizičnem pregledu pregleda samo ena deklaracija celotnega ladijskega tovora. Čeprav ta pristop ni v nasprotju s sedanjo zakonodajo, imajo tako izvedeni fizični pregledi manjši učinek, saj zajamejo samo del celotnega ladijskega tovora, s čimer se zmanjša uspešnost pregleda (glej okvir 2).

Okvir 2

Julija 2006 je izvoznik predložil šest izvoznih deklaracij za 1 147 ton belega sladkorja, ki naj bi ga natovorili na eno ladjo za izvoz v Libijo (skupna vrednost izvoznega nadomestila: 268 600 EUR). Za fizični pregled je bila izbrana ena deklaracija za 200 ton (vrednost izvoznega nadomestila: 46 840 EUR). Carinska služba Združenega kraljestva je opazovala natovarjanje dela 200-tonske pošiljke na plovilo. Fizični pregled se je začel ob 06:20 in končal ob 07:10.

Nameščanje oznak na prevozna sredstva in pregledi zamenjave

25. Kjer je bil izveden fizični pregled, morajo prevozna sredstva običajno imeti carinsko oznako. Takšne pošiljke običajno niso predvidene za nadaljnji pregled zamenjave, razen če so

bile oznake zlomljene ali odstranjene in se mora zato izvesti poseben pregled zamenjave, kot je predviden v uredbah. Glede na vrednost, ki jo s tem dobi oznaka (dejanska „prepustnica“ pošiljke), morata biti njena uporaba in pomen jasna in nedvoumna.

26. V okviru običajnega upravnega postopka za potrjevanje izvoznih deklaracij lahko carinski organi brez izvedbe fizičnega pregleda carinske oznake pritrdijo tudi na zabojnike, priklopnike in tovarnjake. Ta praksa je bila ugotovljena zlasti v Belgiji, Nemčiji, Španiji, Franciji in Italiji. Prav tako se carinske oznake namestijo na pošiljke, za katere se uporablja postopek T.I.R. ⁽¹⁾, pri čemer ponovno ni nujno, da je bil fizični pregled izveden (glej okvir 3 in slikovni prikaz 1).

Okvir 3

Leta 2001 je bil v Španiji ocarinjen izvoz pošiljke, ki je vsebovala 20 ton govedine, namenjene v Rusijo. Pošiljka, na katero je carinske oznake namestila španska carinska služba, je bila predložena za vmesno skladiščenje v hladilnici v Hamburgu (raztovarjanje in namestitev v hladilnico sta potekala pod carinskim nadzorom). Nato je bilo blago pod carinskim nadzorom odstranjeno iz hladilnice za prevoz s tovarnjakom v Rusijo. Čeprav so bile na blago nameščene oznake, je nemška carinska služba odvzela vzorec in analiza je pokazala, da je bilo blago klasificirano kot užitna drobovina goveda, za katero se niso plačevala nobena nadomestila. Na podlagi teh rezultatov so dodatne preiskave v Španiji privedle do odkritja dodatnih nepravilnosti, ki jih je povzročil isti izvoznik in so znašale 497 000 EUR, vključno s 56 000 EUR obresti. Obvestilo o izterjavi je konec leta 2006 izdala plačilna agencija, s čimer so se končali upravni postopki. Primer trenutno čaka na končno odločitev pred nacionalnim sodiščem. Iz približno 80 % kontrolnih izvodov T5 je bilo razvidno, da so bile pošiljke ob odhodu brez fizičnih pregledov carinsko označene in so bile – po opredelitvi – izključene iz populacije za možne preglede zamenjave v različnih krajih izstopa iz Skupnosti.

27. Sodišče je med revizijo ugotovilo, da so oznake, ki so jih pritrdili danski in nizozemski pošiljatelj/i/izvozniki, ki so sami pooblaščenici za pritrjevanje oznak, pri carinskih uradih izstopa iz EU vzbudile dvom, saj teh „oznak podjetja“ ni bilo mogoče jasno razlikovati od „carinskih oznak“.

28. Zato je veliko pošiljk zakonito in nenamerno izključenih iz populacije pošiljk, predvidenih za preglede zamenjave, saj je dejanska vrednost nameščene oznake nejasna in lahko zaradi nje predpostavljamo, da je bil fizični pregled že izveden. Da bi preprečili kakršne koli nesporazume, so danski carinski organi s 1. februarjem 2006 spremenili pravila o uporabi oznak.

⁽¹⁾ „Transports internationaux routiers“ (mednarodni cestni tovarni promet).

Minimalno število pregledov zamenjave in njihov obseg

29. Zakonodaja praviloma določa ⁽¹⁾, da carinski uradi izstopa za vsak dan, ko so pošiljke odpremljene iz različnih krajev izstopa znotraj EU, izvedejo vsaj en pregled zamenjave. Kjer je to možno, bi morala biti izbira pošilk za pregled opravljena z upoštevanjem analize tveganja.

30. Obstajajo različne razlage o tem „pravilu enega pregleda na dan“. Če pošiljke, ki bodo natovorjene na ladjo, sedem dni prihajajo vsak dan, potem bo na ladji v Združenem kraljestvu, ki izpluje sedmi dan, pregledana samo ena pošiljka. V nasprotju s tem bo pri pošilkah, ki območje EU zapuščajo prek carinskega urada na meji med Latvijo in Rusijo vsak dan sedem dni, izvedenih sedem pregledov zamenjave. To pravilo se uporablja tudi v pristaniščih v Belgiji, Nemčiji, Franciji, Italiji in na Nizozemskem.

31. Dodatna težava z razlago zadeva pošiljke (tovornjak/priklopnik ali zabojnik), ki vsebujejo več izvoznih deklaracij, v nekaterih redkih primerih do 30. Nejasna zakonodaja in različne razlage so privedle do situacij, ko nekatere države članice (npr. Latvija, Madžarska in Slovenija) pregledajo celotno pošiljko, medtem ko je večina drugih držav članic za pregled izbrala samo eno deklaracijo.

Posebni pregledi zamenjave

32. Carinski uradi izstopa iz območja EU izvedejo posebne preglede zamenjave, če se ugotovi, da so bile ob odhodu potrjene oznake odstranjene, zlomljene ali da ni bila odobrena oprostitvev ⁽²⁾ od označevanja. Posebni pregledi zamenjave imajo lahko za posledico popolni fizični pregled.

33. Med revizijo je bila ugotovljena praksa, da je v carinskih uradih izstopa na vzhodni meji EU (na Madžarskem, v Latviji, na Poljskem, v Sloveniji) pregledan vsak tovarnjak/priklopnik, kar omogoča preverjanje neoporečnosti oznak. V nasprotju s tem pošiljke (v glavnem zabojniki), ki končno izstopijo iz pristanišč Skupnosti v Franciji, Italiji, na Nizozemskem in v Združenem kraljestvu, niso predmet tako strogega pregledovanja. Razlog za to je, da v teh državah članicah cariniki oznak ne pregledujejo sistematično ob prihodu pošilk na kraj fizičnega izstopa iz EU. Zato

pošiljke z zlomljenimi, poškodovanimi ali manjkajočimi oznakami niso vedno odkrite in se tako lahko izognejo posebnim pregledom zamenjave. Francoska carinska služba je zlasti v namen odprave te težave uvedla dodatno nacionalno stopnjo 2 % pregledov namestitve oznak na pošiljke.

Kakovost pregledov zamenjave

34. Pregledi zamenjave so načeloma vizualni pregledi, da blago ustreza spremnim dokumentom. Pristop, ki je bil pogosto ugotovljen v carinskih uradih obiskanih pristanišč, je bil odprtje vrat zabojnika in identifikacija samo tistega blaga, ki je takoj vidno (tako imenovani „tail-gate“ pregledi). To se je pogosto dogajalo zaradi dejstva, da ustrezne zmogljivosti za raztovarjanje niso bile takoj na voljo, zlasti v majhnih pristaniščih (npr. Trst, Dunkerque). Najboljša praksa je bila ugotovljena v carinskih uradih na vzhodnih mejah EU, kjer so bili pregledi pošilk v tovarnjakih s cerado, temeljiti.

Nadaljnje ukrepanje na podlagi nepravilnosti, odkritih pri pregledih zamenjave in posebnih pregledih zamenjave

35. Carinski uradi izstopa morajo plačilne agencije v zadevnih državah članicah obvestiti o nepravilnostih, odkritih s pregledi zamenjave, in lahko zahtevajo podrobnosti o sprejetih nadaljnjih ukrepih.

36. Danski, latvijski, poljski in slovenski carinski uradi izstopa so nepravilnosti sporočili odgovornim plačilnim agencijam v drugih državah članicah. Vendar v večini primerov niso prejeli nobenih povratnih informacij o sprejetih nadaljnjih ukrepih, čeprav so za te informacije zaprosili.

37. Posebna težava je bila ugotovljena v danskem carinskem uradu Aalborg. Pregledi, ki jih je izvedel ta urad, so razkrili visoko pogostost manjkajočih oznak na kraju izstopa iz EU. Vendar, namesto da bi izvedel zahtevane posebne preglede zamenjave, urad ni hotel potrditi, da je blago zapustilo območje EU, ker zaradi manjkajočih oznak ni bil sposoben ugotoviti identitete blaga. Med avgustom leta 2004 in februarjem leta 2006 je ta urad obvestil plačilne agencije v drugih državah članicah, da ni mogel potrditi izstopa iz EU za 280 ⁽³⁾ pošilk, ker so bile oznake

⁽¹⁾ Člen 10(2) Uredbe Komisije (ES) št. 2090/2002 (UL L 322, 27.11.2002, str. 4) določa: „Število pregledov zamenjave, opravljenih vsako koledarsko leto, ne sme biti manjše od števila dni, v katerih proizvođači, ki izpolnjujejo pogoje za izvozno nadomestilo, zapustijo carinsko območje Skupnosti prek zadevnega carinskega urada izstopa.“

⁽²⁾ Oprostitev od označevanja se lahko odobri glede na lastnosti izvoznega blaga (npr. valilna jajca).

⁽³⁾ V letu 2005 je celotna populacija za pregled zamenjave znašala „1 482“. Število odkritih nepravilnosti pri izvajanju posebnih pregledov zamenjave je bilo „263“.

odstranjene. Odgovori so bili prejeti samo v dveh ⁽¹⁾ od 280 primerov. Po navedbah danske carinske službe plačilne agencije v Franciji, Grčiji, Italiji in Španiji niso odgovorile na nobeno obvestilo, ki so ga poslali danski organi. V 17 podobnih primerih v zvezi z izvozi, ki so izvirali iz Danske, je carinski urad Aalborg informacije poslal danski plačilni agenciji in izvozna nadomestila so bila pozneje preklicana.

38. To težavo ponazarja primer, ko je danska carinska služba v kabini tovornjaka našla komplet 30 potrjenih oznak podjetja. Oznake bi morale biti pritrjene šele na kraju natovarjanja v Franciji kot zaščita proti zamenjavi v tranzitu, vendar so očitno bile prosto na voljo.

Potrditev izstopa iz EU

39. Eden ključnih elementov za dokazovanje upravičenosti do izvoznih nadomestil je potrditev, da je blago zapustilo carinsko območje Skupnosti. Za vse izvoženo blago morajo izvozna deklaracija samo ali dokument, priložen pošiljki v tranzitu (kontrolni izvod T5), žigosati in podpisati nacionalni organi (carinska služba), s čimer potrdijo izstop blaga.

40. V Združenem kraljestvu je bila odgovornost za potrditev izstopa blaga za blago, kjer izvoz poteka po morju, predana ladijskim zastopnikom in/ali upravljavcem pristanišč. Zakonodaja zahteva, da tako potrditev opravijo „pristojni organi“ ⁽²⁾. Ladijski zastopniki in upravljavci pristanišč se ne morejo obravnavati kot pristojni organi. Pregledi tega sistema, ki jih je izvedla carinska

služba Združenega kraljestva, so pokazali, da je 21 % od 913 pregledanih zahtevkov vsebovalo nepravilne podatke glede datuma izstopa. Postopki, opaženi v Združenem kraljestvu, povzročajo tveganje potrditve napačnega datuma izstopa, zaradi pomanjkanja navzkrižnih pregledov trgovske dokumentacije pa tudi tveganje, da bo potrjen izstop blaga, ki ne ustreza prijavljenemu blagu.

41. Kjer izvoz blaga poteka po morju, določbe Skupnosti predvidevajo zapleteno vrsto možnosti glede tega, kateri carinski urad je odgovoren za potrditev izstopa iz EU in za pregled zamenjave, kar je odvisno od tega, ali je pomorski prevoz (ladjarska storitev) odobrila carinska služba kot „redni“ prevoz ali pa ga priznala kot „neredni“ prevoz. Blago, odpremljeno po rednih ladijskih linijah, je blago na plovilih, ki redno plujejo samo med pristanišči znotraj carinskega območja Skupnosti.

42. Z revizijo je bilo ugotovljeno, da se določene pošiljke v končnem kraju izstopa iz EU lahko izognejo pregledom zamenjave. Na primer, kjer prevoz pošiljk poteka po morju med državami članicami z uporabo „rednih“ ladijskih linij, preden se pošiljke pozneje po kopnem prepeljejo na mejno točko EU. To lahko privede do potrditve izstopa v kraju, ki ni dejanski kraj izstopa iz carinskega območja Skupnosti, kar povzroča tveganje za potrditve nepravilnih datumov izstopa in da bo blago, za katero je bila potrjena upravičenost do nadomestil, ponovno uvedeno na območje EU (glej slikovna prikaza 2 in 3).

Rezultati fizičnih pregledov in njihov kontekst

43. Države članice morajo poročati o stopnji nepravilnosti, odkritih s fizičnimi pregledi pri izvoznih nadomestilih. Tabela 4 prikazuje vrednosti nepravilnosti, ki so bile odkrite pri fizičnih pregledih, in sporočene OLAF ⁽³⁾ od leta 2000 do leta 2005. Skupni znesek je bil 3,5 milijona EUR. V tem kontekstu je treba poudariti, da so nepravilnosti v zvezi z izvoznimi nadomestili, ki so bile v zadnjih petih letih odkrite z vsemi metodami, znašale 98,6 milijona EUR. To je predstavljalo približno 16 % skupnega zneska vseh nepravilnosti v zvezi s kmetijstvom, ki so bile v tem obdobju sporočene OLAF, medtem ko je delež izvoznih nadomestil znašal 8,6 % celotne kmetijske porabe. To pomeni, da čeprav države članice izvajajo zahtevano število fizičnih pregledov, so rezultati v smislu vrednosti odkritih nepravilnosti relativno majhni.

⁽¹⁾ 1. Danski carinski organi niso potrdili izstopa in so oktobra 2004 belgijsko plačilno agencijo (BIRB) obvestili o rezultatih pregleda zamenjave. Vendar je ta plačilna agencija plačala izvožno nadomestilo v višini približno 3 200 EUR za sladkor, na podlagi dokazila o prispejtu iz Norveške in je o sprejetju te odločitve danske carinske organe obvestila avgusta 2005.

2. Junija 2005 so danski carinski organi zavrnil potrditev izstopa blaga, ker zaradi manjkajoče oznake, ki se jo pritrži ob odhodu v Nemčiji, niso mogli ugotoviti identitete. Nemška plačilna agencija (HZA Hamburg-Jonas) je septembra 2005 zavrnila plačilo izvoznih nadomestil v višini približno 21 800 EUR za zabojnik masla, namenjen v Norveško. Nizozemski izvoznik je proti tej odločitvi vložil pritožbo. Konec januarja 2007 primer pred sodiščem Finanzgericht Hamburg še vedno ni bil rešen.

⁽²⁾ Uredba Komisije (ES) št. 800/1999 (UL L 102, 17.4.1999, str. 11), člen 9(1)(a): „Ko pristojni organi potrdijo kontrolni izvod T5 ali nacionalni dokument, ki dokazuje, da so proizvodi zapustili carinsko območje Skupnosti, proizvodi [...]“.

⁽³⁾ Evropski urad za boj proti goljufijam.

Tabela 4

Vrednosti nepravilnosti, ugotovljenih s fizičnimi pregledi in sporočenimi OLAF

Vrednosti sporočenih nepravilnosti, utemeljenih na fizičnem pregledu po Uredbi (EGS) št. 386/90

(v EUR)

Država članica	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Skupaj
Belgija		66 723	40 875	64 191		57 129	228 918
Danska	173 999	91 724	152 451	7 309	63 088	63 309	551 880
Nemčija	272 941	99 239	89 706	212 440			674 326
Irska		14 347	62 974	0	28 378		105 699
Grčija							0
Španija	447 637	120 226					567 863
Francija		93 026	55 887	135 144	311 035	80 443	675 535
Italija				13 258	8 351	23 800	45 409
Luksemburg							0
Nizozemska				108 139			108 139
Avstrija	165 748	4 300	13 931	4 662	90 616	41 685	320 942
Portugalska		4 031	22 481	4 021	22 982	25 246	78 761
Finska							0
Švedska							0
Združeno kraljestvo							0
EU-15	1 060 325	493 616	438 305	549 164	524 450	291 612	3 357 472
Češka							0
Estonija							0
Ciper						18 327	18 327
Latvija							0
Litva						18 576	18 576
Madžarska							0
Malta							0
Poljska					8 671	50 914	59 585
Slovenija							0
Slovaška							0
EU-10					8 671	87 817	96 488
Skupaj	1 060 325	493 616	438 305	549 164	533 121	379 429	3 453 960

Vir: Podatkovna zbirka OLAF o nepravilnostih iz decembra 2006.

44. Stopnja sporočenih nepravilnosti, izražena kot odstotek vrednosti pregledanih deklaracij (kjer so države članice te informacije predložile), je prav tako relativno nizka. Glede na letna poročila držav članic za leto 2005 je splošna stopnja sporočenih nepravilnosti, odkritih s fizičnimi pregledi, 0,2 % pregledanih zneskov za izvozna nadomestila ⁽¹⁾.

45. Če vrednost nepravilnosti, odkritih s fizičnimi pregledi, primerjamo s tistimi, ugotovljenimi z drugimi metodami, je mogoče opaziti relativno nizko stopnjo pri odkrivanju. Tabela 5 prikazuje primerjavo vrednosti nepravilnosti, kot so bile sporočene

OLAF, in sicer tistih, odkritih s fizičnimi pregledi, in tistih, odkritih z naknadnimi pregledi ⁽²⁾ poslovne dokumentacije. Rezultat (razmerje 11 proti 1 v korist naknadnih pregledov) nakazuje, da so se naknadni pregledi po fizičnem izvozu dosedaj izkazali kot uspešnejši instrument pri odkrivanju nepravilnosti. Medtem ko je mogoče z naknadnimi pregledi odkriti samo nekatere vrste napak, ugotovljenih s fizičnimi pregledi, sta za splošni postopek kontrole obe vrsti pregledov nepogrešljivi, te številke pa kljub vsemu nakazujejo, da bi lahko bila ciljna usmerjenost fizičnih pregledov in pregledov zamenjave boljša.

⁽¹⁾ Poročila držav članic iz člena 11 Uredbe (ES) št. 2090/2002 in zbirno poročilo Komisije z dne 17. novembra 2006.

⁽²⁾ Po Uredbi Sveta (EGS) št. 4045/89 z dne 21. decembra 1989 o pregledu transakcij, ki so del sistema financiranja Jamstvenega oddelka Evropskega kmetijskega usmerjevalnega in jamstvenega sklada, s strani držav članic (UL L 388, 30.12.1989, str. 18).

Tabela 5

**Vrednost nepravilnosti, sporočenih OLAF, ki so bile odkrite z naknadnimi upravnimi pregledi
(Uredba (EGS) št. 4045/89)**

Nepravilnosti, odkrite na podlagi revizij po Uredbi (EGS) št. 4045/89 (zneski v EUR)						
	2001	2002	2003	2004	2005	Skupaj
Skupaj	7 711 833	4 655 655	5 638 791	8 044 471	1 695 640	27 746 390

Zneski sporočenih nepravilnosti na podlagi fizičnega pregleda po Uredbi (EGS) št. 386/90 (v EUR)

	2001	2002	2003	2004	2005	Skupaj
Skupaj	493 616	438 305	549 164	533 121	379 429	2 393 635

Primerjava zneskov sporočenih nepravilnosti na podlagi Uredbe (EGS) št. 4045/89 in Uredbe (EGS) št. 386/90

(zneski po Uredbi (EGS) št. 4045/89 deljeni z zneski po Uredbi (EGS) št. 386/90)

Razmerje med zneski po Uredbi (EGS) št. 4045/89 in po Uredbi (EGS) št. 386/90	15,6	10,6	10,3	15,1	4,5	11,6
---	------	------	------	------	-----	------

Vir: Podatkovna zbirka OLAF z dne 1. decembra 2006.

So Komisijine ureditve za spremljanje izvajanja teh pregledov zadovoljive in ali se je Komisija z ustreznimi ukrepi odzvala na rezultate ali na pomanjkljivosti pri teh pregledih?

46. Komisija v državah članicah redno izvaja revizije o postopkih kontrole za izvozna nadomestila. Pri pregledih dokumentacije se pregledajo tudi letna poročila držav članic. Sodišče je ocenilo poročila o teh revizijah za obdobje od leta 2001 do leta 2004 in prišlo do zaključka, da je bil v sistemu fizičnih pregledov in pregledov zamenjave obseg ključnih kontrol ustrezen. Komisijine revizije so zajemale glavna področja Uredbe (EGS) št. 386/90 v zvezi z uporabo shem za analizo tveganja, zadostnim številom pregledov, ustreznim dokumentiranjem pregledov, potrjevanjem izstopa, postopki nameščanja oznak in poreklom blaga. Poleg tega so bili izvedeni pregledi predhodnega financiranja in tudi metodologije kontrol po Uredbi (EGS) št. 4045/89 v zvezi z izvoznimi nadomestili.

47. Komisijini ukrepi glede letnih poročil držav članic po Uredbi (EGS) št. 386/90 zajemajo kakršno koli očitno neskladnost s številom pregledov, ki jih je treba izvesti (tj. države članice same poročajo o pomanjkljivostih). Čeprav se je o vprašanih, na katera so opozorile države članice, razpravljalo v odboru za trgovinske mehanizme, je treba dodatne ukrepe glede predvidljivosti pregledov še sprejeti (na to je aprila 2003 opozorila Italija) in morebitnega izogibanja pregledom zamenjave (maja 2004 je na to opozorila Danska). Da se preveri točnost letnih poročil držav članic, je Sodišče pregledalo vrednosti sporočenih nepravilnosti za leto 2004 in ugotovilo, da so nizozemski organi sporočili znesek v skupni vrednosti 1,4 milijona EUR. Po poizvedbah Sodišča je bil ta znesek znižan na 78 000 EUR.

48. Posledica Komisijinih revizij v državah članicah so bili finančni popravki zaradi pomanjkljivosti v sistemih kontrole držav članic, kot je prikazano v tabeli 6. 67 % ali 34 milijonov EUR je povezanih s popravki, ki izvirajo iz pomanjkljivosti pri pregledih zamenjave, fizičnih pregledih in preverjanju dokumentacije (Belgija, Danska, Nizozemska, Združeno kraljestvo), medtem ko je 33 % ali 16,5 milijona EUR povezanih s pomanjkljivostmi pri ukrepih za dobro počutje živali (Nemčija, Francija, Nizozemska).

Tabela 6

Izvozna nadomestila – finančni popravki 2002–2007 (v EUR)

	Dobro počutje živali	Ureditev načrtovanja ⁽¹⁾	Fizični pregledi ⁽²⁾	Pregledi zamenjave	Datumi revizijskih obiskov	Zamude v letih
Nizozemska ⁽³⁾ ⁽⁷⁾	1 064 627				27–29/11/2000 8–10/1/2001	3,0
				26 664 623	14–18/5/2001	5,7
Nemčija ⁽⁴⁾	13 823 822				13–17/11/2000 23–26/1/2001	3,6
Francija ⁽⁴⁾	1 649 756				23–25/10/2000 5–9/2/2001	3,8
Belgija ⁽⁵⁾			225 713		3–7/12/2001	3,4
Združeno kraljestvo ⁽⁶⁾		369 440	10 772		junij 2001 november 2001	4,3
Danska				6 616 032	24–28/9/2001 21/6/2002	
Skupaj	16 538 205	369 440	236 485	33 280 655		
Vse skupaj				50 424 785		
Odstotek skupnega zneska popravkov	32,8 %	0,7 %	0,5 %	66,0 %		

⁽¹⁾ Pomanjkljivosti v zasnovi sistema načrtovanja.

⁽²⁾ Neizvedba minimalne stopnje inšpekcijskih pregledov.

⁽³⁾ Odločba št. 17 (2004/561/ES); UL L 250, 24.7.2004, str. 21.

⁽⁴⁾ Odločba št. 18 (2005/354/ES); UL L 112, 3.5.2005, str. 14.

⁽⁵⁾ Odločba št. 20 (2005/579/ES); UL L 199, 29.7.2005, str. 84.

⁽⁶⁾ Odločba št. 22 (2006/554/ES); UL L 218, 9.8.2006, str. 12.

⁽⁷⁾ Odločba št. 24 (2007/243/ES); UL L 106, 24.4.2007, str. 55.

Opomba: Uporabljeni menjalni tečaj:

1 EUR = 0,6791 GBP (27.7.2006).

49. Vendar primeri, ki zadevajo neskladnost v zvezi s pregledi zamenjave v Italiji in na Nizozemskem, kjer so bili revizijski obiski opravljeni v letih 2001/2002, še vedno niso rešeni. To velja tudi za revizije, izvedene leta 2004, kjer lahko postopki potrditve obračunov privedejo do finančnih popravkov za Nemčijo, Irsko, Španijo, Francijo, Italijo, Nizozemsko in Združeno kraljestvo. Komisijini revizorji so odkrili pomanjkljivosti v zvezi s kakovostjo fizičnih pregledov in pregledov zamenjave, izvozi sladkorja, izvajanjem sankcij, kakovostjo sistemov za analizo tveganja in upoštevanjem stopenj za inšpekcijske preglede.

50. Komisija po svojih revizijskih ugotovitvah o potrditvi obračunov še ni sprejela učinkovitih ukrepov, da bi razjasnila in/ali zaostrila zakonodajo. Težava s predvidljivostjo pregledov je bila navedena v revizijskih poročilih o Nizozemski junija 2004, Španiji maja 2004 in Belgiji marca 2005, dosedaj pa ni bilo podanih nobenih jasnih predlogov.

51. Medtem ko je Komisija v lastnih notranjih standardih določila obdobje med 16 meseci (brez usklajevanja) in 24 meseci (z usklajevanjem) kot čas, ki je potreben med revizijskim obiskom

in končno odločitvijo, se ti obdobji nista v celoti upoštevali za fizične preglede in preglede zamenjave.

52. Glavne teme/opažanja tega poročila, ki jih je Sodišče navedlo v svojih predhodnih ugotovitvah državam članicam, so bile aprila 2005 dane na voljo tudi Komisiji. Nadalje se je o njih razpravljalo na srečanjih odbora za trgovinske mehanizme, nazadnje v sredini leta 2006. Vendar Komisija še ni sprejela nobenih konkretnih ukrepov za obravnavo teh ugotovitev.

ZAKLJUČKI IN PRIPOROČILA

53. Sodišče je v zvezi s fizičnimi pregledi ugotovilo, da se je zaradi razlage uredbenega okvira s strani držav članic veliko pregledov v prostorih izvoznika sistematično izvajalo na začetku postopka natovarjanja. Tako postane pregled za izvoznika predvidljiv, kar izničuje uspešnost pregledov. Uredbe jasno določajo, da morajo biti pregledi pogosti, brez predhodnega opozorila in da pregledi, za katere je izvoznik prejel izrecno ali tiho predhodno opozorilo, ne štejejo kot pregledi, ki se jih lahko prišteje k minimalnemu zahtevanemu številu.

Priporočilo 1

Komisija bi morala zagotoviti, da se uredba pravilno uporablja, da se lahko zagotovi, da se pregledi v prostorih izvoznika izvajajo nepredvidljivo in brez tihega predhodnega opozorila. Zagotoviti bi morala uspešno nadaljnje ukrepanje po opažanjih Sodišča in lastnih opažanjih na tem področju, da se določi, ali bi te preglede, ki ne izpolnjujejo teh meril, morali prišteti k 5 % minimalni zahtevi po pregledih.

54. Fizični pregledi so bili v nasprotju z zakonodajo izvedeni pri velikem številu deklaracij nizke vrednosti. Med 6 % in 13 % fizičnih pregledov, izvedenih v letu 2005, je pokrilo samo 0,1 % skupne vrednosti nadomestil, ki so bila predmet teh pregledov. Tako je bilo zlasti, kjer države članice za izbiro deklaracij niso uporabljale analize tveganja, vendar so bile pošiljke nizke vrednosti redno pregledane tudi v treh državah članicah, ki so uporabile analizo tveganja, in jih je obiskalo Sodišče.

Priporočilo 2

Komisija bi morala pregledati metodo, s katero države članice izberejo deklaracije, ki so predmet fizičnih pregledov; razmisliti bi morala o uvedbi obvezne uporabe analize tveganja in o povečanju minimalne vrednosti nadomestila, pri kateri je deklaracija predmet fizičnih pregledov. To bi omogočilo večjo stroškovno učinkovitost fizičnih pregledov in z izbiro pošilk višje vrednosti in z večjim tveganjem pomagalo zagotoviti učinkovitejšo rabo carinskih virov.

55. Pri fizičnih pregledih pošilk z razsutim tovorom se lahko zgodi, da se fizično pregleda samo majhen del ladijskega tovara. Kadar je to storjeno ločeno in brez nadaljnega preverjanja, ali je celotna pošiljka v skladu z deklaracijami in upravičena do nadomestila, obstaja tveganje zmanjšane vrednosti pregleda.

Priporočilo 3

Komisija bi morala razmisliti o razjasnitvi tega, da bi morali nacionalni organi v celoti pregledati pošiljko z razsutim tovorom, kadar je del pošiljke izbran za fizični pregled, na primer z navzkrižnimi pregledi drugih evidenc, zagotoviti pa bi morala tudi, da se ne pregleda samo en posamezni del pošiljke.

56. Sodišče je v zvezi s pregledi zamenjave ugotovilo, da:

- (a) so bili določeni izvedeni pregledi le površni vizualni pregledi dela pošiljke in niso izpolnjevali predvidenega namena pregledov;

- (b) se je način določitve minimalnega zahtevanega števila pregledov zamenjave med državami članicami razlikoval;

- (c) uredbe določajo, da je blago, ki je bilo predmet fizičnega pregleda, na katerega je carinska služba namestila oznako, oproščeno nadaljnjih pregledov zamenjave (razen v izjemnih okoliščinah). Revizija je pokazala, da so bile določene pošiljke z nameščenimi carinskimi oznakami (v druge namene), ki pa niso bile fizično pregledane, na kraju izstopa iz območja EU nato oproščene možnih pregledov zamenjave;

- (d) carinski uradi izstopa izvajajo posebne preglede pri oznakah, kadar so predhodno pritrjene oznake zlomljene ali spremenjene brez pooblastila. Ker za tako izvajanje pregledov oznak ne obstajajo izrecna pravila, je bilo ugotovljeno, da so bili opravljeni nedosledno;

- (e) je možno, da se pošiljke blaga, katerih prevoz med državami članicami poteka po morju, preden zapustijo EU po cesti ali železnici, izognejo izboru za preglede zamenjave na končnem kraju izstopa iz območja Skupnosti;

- (f) pošilkam, ki prispejo na kraj izstopa iz območja EU, ni priložena dokumentacija, v kateri je jasno navedena vrednost nadomestila ali celo podatek o tem, ali se nadomestilo plača ali ne, kar uradnikom, zadolženim za izvajanje takih pregledov, otežuje identifikacijo pošilk, ki jih je treba pregledati;

- (g) kadar so pri pregledih zamenjave odkrite nepravilnosti, je te treba sporočiti državi članici, iz katere izvira blago, lahko pa se jim priloži tudi zahteva po informacijah o kakršnem koli nadaljnjem ukrepanju. Sodišče je ugotovilo, da ta sistem ni deloval, kot je bilo predvideno, in da se informacije o nadaljnjem ukrepanju niso pošiljale organom, ki izvajajo preglede.

Priporočilo 4

Sodišče priporoča:

Uredbene zahteve za preglede zamenjave bi morale zagotavljati, da se lahko vizualno pregleda celotno pošiljko, izbrano za pregled.

Razmisliti bi bilo treba o zahtevi, da se število pregledov zamenjave, ki jih je treba opraviti, določi na podlagi minimalnega odstotka deklaracij namesto na pravilu „enega pregleda na dan“.

Komisija bi morala sprejeti ukrepe, ki bi zagotovili, da bi bila vrednost oznak, pritrjenih na pošiljke, upravičene do izvoznih nadomestil, jasna in nedvoumna. S tem bi zagotovila, da se pregledi zamenjave uporabljajo za vse izvoze, razen tistih, ki jih je carinska služba fizično pregledala in nanje namestila oznako ob odhodu.

Komisija pregleda uredbe, ki urejajo preglede zamenjave – vključno s posebnimi pregledi zamenjave – da zagotovi uskladitev njihove uporabe med državami članicami in da je uradnikom na mejah EU, ki so zadolženi za te preglede, jasno, katere pošiljke se lahko določijo za pregledovanje.

Komisija bi morala zagotoviti, da se spoštujejo postopki za sporočanje in nadaljnje ukrepanje v zvezi s sporočenimi nepravilnostmi, ugotovljenimi pri pregledih zamenjave, in da zadevne države članice učinkovito izvajajo zahtevane nadaljnje ukrepe.

57. Glede Komisijinega spremljanja uporabe uredbenega okvira in njenih ukrepov za odpravo znanih pomanjkljivosti pri delovanju, velja naslednje:

- (a) Ugotovitve Sodišča se v glavnem ujemajo z ugotovitvami Komisijinih lastnih revizijskih služb. Čeprav se Komisija teh pomanjkljivosti zaveda že precej časa, se ni odzvala z zakonodajnimi spremembami ali pravočasnimi finančnimi popravki.
- (b) Dejstvo, da naknadni pregledi nadomestil, izvedeni pri evidencah po končanem izvoznem postopku, kažejo precej večje število nepravilnosti kot fizični pregledi, bi lahko

nakazovalo, da bi se lahko izboljšala ciljna usmerjenost fizičnih pregledov in pregledov zamenjave.

- (c) Komisija spremlja delovanje pregledov z revizijami v državah članicah in pregledi poročil, ki jih morajo države članice predložiti o pregledih pošilk blaga, ki je upravičeno do izvoznega nadomestila. Zagotovila, ki jih Komisija pridobi z delovanjem takih pregledov, prispevajo k njenemu splošnemu zagotovitvi, da so kmetijske subvencije plačane zakonito in pravilno.

Pomanjkljivosti, ki jih je odkrilo Sodišče, je treba uspešno odpraviti, da se zagotovi, da Komisija s sistemom fizičnih pregledov in pregledov zamenjave lahko pridobi večjo stopnjo zagotovila pri odhodkih za izvozna nadomestila.

Priporočilo 5

Sodišče priporoča:

Komisija bi morala predlagati zakonodajne spremembe za okrepitev fizičnih pregledov in pregledov zamenjave ter zagotovitev usklajenega in uspešnega izvajanja teh pregledov. To bi pomenilo tudi zagotavljanje nepredvidljivosti pregledov, uvedbo obvezne izbire pregledov z analizo tveganja in zagotovitev, da se pregledi zamenjave uporabljajo za tiste izvoze, kjer ni bil predhodno izveden noben fizični pregled.

Komisija bi morala zlasti pregledati veljavnost pregledov, izvedenih pred natovarjanjem blaga, da določi, ali se ti pregledi lahko razumejo kot pregledi, ki izpolnjujejo zahtevana merila, da se jih lahko prišteje k minimalnemu številu, ki ga zahteva uredba.

To poročilo je sprejelo Računsko sodišče v Luxembourgju na svojem zasedanju 21. junija 2007.

Za Računsko sodišče
Hubert WEBER
Predsednik

SLIKOVNI PRIKAZI

Slikovni prikaz 1

Govedina, ki je bila s tovornjakom prepeljana iz Španije prek Nemčije in Latvije v Rusijo

Vrednost izvoznega nadomestila pošiljke govedine: 9 000 EUR. Blago, ki potuje na končno destinacijo, se lahko za določeno obdobje pod carinskim nadzorom hrani v hladilnici (npr. Hamburg/Nemčija), dokler izvoznik ne sprejme odločitve o končnem prevoznem sredstvu (ladja ali tovornjak).

Slikovni prikaz 2

Zamrznjen piščanec (perutnina), prepeljan z obalno razvozno ladjo in čezoceansko ladjo v 24-tonskih zabojnikih iz Morlaixa (Francija) prek Bresta (Francija) in Rotterdama (Nizozemska) v Saudovo Arabijo (Saudova Arabija)

Vrednost izvoznega nadomestila za 24-tonski zabojnik: 10 800 EUR novembra 2004

Urad odhoda: Morlaix

Urad izstopa: Brest (pretovarjanje v Rotterdamu)

Obalna razvozna ladja na progi Brest–Rotterdam (čeprav je v komercialnem smislu redna ladijska linija) ima po pomenu iz carinskega zakonika carinski status „neredne“ ladijske linije. Carinska služba v Brestu zato pravilno potrdi izstop blaga iz EU na dan, ko plovilo zapusti pristanišče v Brestu.

Slikovni prikaz 3

Polnomastno mleko v prahu, prepeljano s plovilom in tovornjakom iz Cookstowna (Združeno kraljestvo) prek Rotterdama (Nizozemska), Rige (Latvija) in Grebneve (Latvija) v Moskvo (Rusija)

Vrednost izvoznega nadomestila za 25-tonski zabojnik: 13 650 EUR junija 2005

Urad odhoda: Belfast (notranje carinjenje v Cookstownu)

Urad (prvega) izstopa: Belfast

Urad (končnega) izstopa: Grebneva/Latvija

Odkvisno od uporabe „rednih“ ali „nerednih“ ladijskih linij je carinski urad izstopa, odgovoren za preglede zamenjave in potrditev izstopa blaga iz carinskega območja Skupnosti, lahko Belfast/Združeno kraljestvo, Rotterdam/Nizozemska ali Grebneva/Latvija.

PRILOGA

KAKO DELUJE SISTEM

1. Sledi kratek opis sistema fizičnih pregledov in pregledov zamenjave pri pošiljkah, upravičenih do izvoznega nadomestila, ter potrditve izstopa iz EU:

- (a) izvozniki lahko svoje pošiljke, upravičene do izvoznega nadomestila, predložijo na kraju natovarjanja na kopnem (v trgovskih prostorih) ali v carinskih uradih na kopnem ali na kraju izstopa iz EU;
- (b) blago mora spremljati izvozna deklaracija, v kateri sta med drugim navedena opis in količina;
- (c) kjer je blago predloženo na kraju natovarjanja na kopnem, mora izvoznik praviloma 24 ur pred začetkom in koncem natovarjanja o tem podati obvestilo (predhodno obvestilo) ⁽¹⁾;
- (d) letno ⁽²⁾ mora biti fizično pregledanih vsaj 5 % izvoznih deklaracij, predloženih v posameznem proizvodnem sektorju;
- (e) zmanjšane stopnje pregledov glede na posamezni proizvodni sektor ⁽³⁾ so dovoljene, kadar se za izbiro deklaracij za pregled uporablja analiza tveganja, vendar je kljub temu treba upoštevati splošno stopnjo 5 % deklaracij. Stopnja pregledov v proizvodnih sektorjih z „nizkim tveganjem“, nižja od 5 %, bi se izravnala s fizičnimi pregledi v proizvodnih sektorjih z „visokim tveganjem“;
- (f) deklaracije z nizko vrednostjo izvoznega nadomestila in majhnimi količinami (< 200 EUR in < 500 kg) ne bi smele biti predvidene za fizične preglede, razen kadar obstaja sum goljufije ali zlorabe ⁽⁴⁾;
- (g) fizični pregledi se ne štejejo za preglede, kadar je izvoznik prejel izrecno ali tiho opozorilo ⁽⁵⁾;
- (h) kadar blago fizično zapusti EU na različnem kraju od tistega, kjer sta bila predložena blago in izvozna deklaracija, morajo biti na prevozno sredstvo in embalažo nameščene oznake. Te namestijo carinski organi ali izvozniki sami, kadar jih carinska služba pooblasti za uporabo oznak podjetja ⁽⁶⁾;
- (i) pregledi zamenjave ⁽⁷⁾ bi morali biti izvedeni pri vsaj tolikšnem številu deklaracij, kot je število dni, v katerih blago brez nameščenih oznak ⁽⁸⁾, upravičeno do izvoznega nadomestila, zapusti EU prek zadevnega carinskega urada (načeloma vsaj ena „deklaracija“ na dan);
- (j) poleg tega bi morali biti izvedeni posebni pregledi, kadar so bile oznake odstranjene ali zlomljene ali kadar ni bila odobrena oprostitvev od označevanja;
- (k) pregledi zamenjave so vizualni pregledi za zagotovitev skladnosti blaga s spremnim carinskim dokumentom;
- (l) izvozna nadomestila se med drugim izplačajo, ko carinska služba potrdi, da je blago zapustilo območje EU ⁽⁹⁾.

⁽¹⁾ Člen 5(7) Uredbe (ES) št. 800/1999.

⁽²⁾ Člen 3 Uredbe (EGS) št. 386/90.

⁽³⁾ „[...] je za proizvodni sektor obvezna najnižja stopnja 2 %.“

⁽⁴⁾ Člen 2 Uredbe (ES) št. 2090/2002.

⁽⁵⁾ Člen 3 Uredbe (EGS) št. 386/90 in člen 5 Uredbe (ES) št. 2090/2002.

⁽⁶⁾ Člen 7 Uredbe (ES) št. 2090/2002.

⁽⁷⁾ Člen 10 Uredbe (ES) št. 2090/2002.

⁽⁸⁾ Pregledi zamenjave se običajno ne izvedejo, kadar so bile na pošiljke ob odhodu nameščene oznake, saj se razume, da so bile fizično pregledane in da se ujemajo z deklaracijo.

⁽⁹⁾ Kjer se stopnje nadomestila razlikujejo glede na namembno državo, je treba predložiti dokaz, da je bilo blago dano na trg v namembni državi, navedeni v deklaraciji.

ODGOVORI KOMISIJE

POVZETEK

I. Izvozna nadomestila so bila do leta 1992 glavni steber reform SKP, vendar so izgubila pomen z zaporednimi reformami SKP. Podatki v tabeli 1 to prikazujejo: izvozna nadomestila so se z 9,8 milijarde EUR v letu 1988 zmanjšala na 2,5 milijarde EUR v letu 2006. V letu 2007 je bilo za izvozna nadomestila v proračunu predvidenih samo 1,4 milijarde EUR. Najbolj pomembno je, da je Komisija na ravni Svetovne trgovinske organizacije sprejela politično zavezo, da bo do leta 2013 ukinila vse izvozne subvencije.

Vendar pa mora do trenutka, ko bo izplačano zadnje izvozno nadomestilo, ostati v veljavi popolnoma delujoči kontrolni sistem. Zato Komisija pozdravlja večino priporočil, ki jih bo tudi spremljala. Vendar pa kakršne koli bistvene spremembe kontrolnega sistema, s katerimi bi se odzvali na morebitna tveganja, ne bi smele voditi do nepotrebnih zapletov zakonodaje ali nesorazmerno povečati administrativne obremenitve uprav in zainteresiranih strani. To ne bi bilo upravičeno, saj se izvozna nadomestila postopno odpravljajo in se bodo ukinila.

II. Fizični pregledi, ki se izvajajo na izvoznih pošiljkah, so del splošnega celovitega kontrolnega sistema, ki je vzpostavljen. To vključuje tudi predhodne upravne kontrole 100 % zahtevkov za izvozna nadomestila, naknadne kontrole po Uredbi Sveta (EGS) št. 4045/89 in preverjanje Komisije v okviru potrjevanja obračunov.

IV.

- (a) Komisija se zaveda tveganja predvidljivosti kontrol in je države članice na srečanju odbora za trgovinske mehanizme, ki je potekalo 10. maja 2005, pozvala, naj spreminjajo časovno razporeditev fizičnih pregledov, da se ohrani element presenečenja.
- (b) Glede na podatke letnih poročil, ki so jih predložile države članice, je bilo v letu 2005 fizično pregledanih 6,08 % vseh izvozov za zneske nad pragi *de minimis*. Ti izvozi so predstavljali skoraj 7 % vrednosti izvozov, kar kaže, da se kontrole niso osredotočale samo na izvoze nizke vrednosti.
- (c) Uporabljena metoda upošteva zakonodajne in politične cilje. Pregled reprezentativnega vzorca pošiljke z razsutim tovorom je enak obravnavi drugih vrst blaga.

V.

- (a) Pregledi zamenjave so vizualni pregled za zagotovitev skladnosti blaga z dokumentom, ki ga spremlja od carinskega urada izvoza do carinskega urada izstopa ⁽¹⁾.

Kar zadeva število opravljenih pregledov, so države članice večinoma upoštevale najmanjše zahteve.

VI.

- (a) Komisija pozdravlja ugotovitve iz točke 46 tega poročila, in zlasti ugotovitev, da je „Sodišče ocenilo poročila o revizijah (Komisije) za obdobje od leta 2001 do leta 2004 in prišlo do zaključka, da je bil v sistemu fizičnih pregledov in pregledov zamenjave obseg ključnih kontrol ustrezen“.
- (b) Komisija je ustrezne ugotovitve pravočasno sporočila državam članicam. Kadar je to upravičeno, bodo tem ugotovitvam sledili finančni popravki v proračunu EU.

V pripravi so zakonodajne spremembe Uredbe Sveta (EGS) št. 386/90 in Uredbe Komisije (ES) št. 2090/2002 z namenom, da se, med drugim, začne reševati pomanjkljivosti, ki jih je izpostavilo Računsko sodišče.

⁽¹⁾ Člen 10(4) Uredbe (ES) št. 2090/2002.

VII.

- (b) Države članice so bile na srečanju odbora za trgovinske mehanizme, ki je potekalo dne 10. maja 2005, opozorjene, da je treba spremljati časovno razporeditev fizičnih pregledov, in pričakuje se, da so se ustrezno odzvale.

Po temeljitem premisleku in posvetovanjih bo Komisija v bližnji prihodnosti na odboru za trgovinske mehanizme državam članicam predložila zakonodajne predloge, da o njih izrazijo svoje mnenje.

UVOD

1. Izvozna nadomestila so bila do leta 1992 glavni steber reform SKP, vendar so izgubila pomen z zaporednimi reformami SKP. Podatki v tabeli 1 to prikazujejo: izvozna nadomestila so se z 9,8 milijarde EUR v letu 1988 zmanjšala na 2,5 milijarde EUR v letu 2006. V letu 2007 je bilo za izvozna nadomestila v proračunu predvidenih samo 1,4 milijarde EUR. Najbolj pomembno je, da je Komisija na ravni Svetovne trgovinske organizacije sprejela politično zavezo, da bo do leta 2013 ukinila vse izvozne subvencije.

Vendar pa mora do trenutka, ko bo izplačano zadnje izvozno nadomestilo, ostati na mestu popolnoma delujoči kontrolni sistem. Zato Komisija pozdravlja večino priporočil, ki jih bo tudi spremljala. Vendar pa kakršne koli bistvene spremembe kontrolnega sistema, s katerimi bi se odzvali na morebitna tveganja, ne bi smele voditi do nepotrebnih zapletov zakonodaje ali nesorazmerno povečati administrativne obremenitve uprav in zainteresiranih strani. To ne bi bilo upravičeno, saj se izvozna nadomestila postopno odpravljajo in se bodo ukinila.

4. Poleg kontrol, ki jih navaja Sodišče, obstajajo tudi 100 % predhodni upravni pregledi za vse zahtevke za izvozna nadomestila, pa tudi sistem naknadnega nadzora po Uredbi (EGS) št. 4045/89.

PRIPOMBE

13. Kar zadeva Združeno kraljestvo, izvira težava razveljavitev (deklaracij), na katere se sklicuje Sodišče, iz težav z novim računalniškim sistemom, uvedenim leta 2004. Od takrat se je njihovo število bistveno zmanjšalo.

15. Države članice lahko izvedejo kakršne koli preglede na izvozih nizke vrednosti, pod pogojem, da jih ne vključijo v izračun najnižjih stopenj pregledov, ki jih je treba izvesti. Nadalje morajo države članice sprejeti ustrezne določbe za preprečevanje goljufij in zlorab⁽¹⁾. Te določbe lahko vključujejo nekatere fizične preglede in preglede zamenjave pri izvozih nižje vrednosti, in v tem primeru jih lahko štejejo za namene izračuna najmanjših zahtev.

Vendar pa se Komisija strinja z mnenjem Sodišča, da bi si morale države članice prizadevati za vzpostavitev ustreznega ravnovesja med pošiljkami nizke in pošiljkami visoke vrednosti, ki so bile izbrane za preglede, da bi se s tem povezana tveganja učinkoviteje omejilo.

Glede na podatke letnih poročil, ki so jih predložile države članice, je bilo v letu 2005 fizično pregledanih 6,08 % vseh izvozov za zneske nad pragi *de minimis*.

16. Komisija opozarja, da se lahko predmete z nizko vrednostjo vključi v izračun najnižje stopnje pregledov, kadar se opravljajo zaradi preprečevanja goljufije in zlorab. Glej člen 2(3) Uredbe Komisije (ES) št. 2090/2002.

17. Komisija bo predlog dodatno proučila.

18. Komisija poudarja, da bi moral izvoznik navesti, ali se uporablja izvozno nadomestilo ali ne. Predlogi o obveznih podatkih na dokumentaciji (kontrolni izvod T5), v katerih je navedeno, ali se zahteva nadomestilo in ocena celotnega zneska, bodo poslani odboru za trgovinske mehanizme, da o njih izrazi svoje mnenje.

19 do 21. Komisija se strinja, da so stroški kontroliranja (za izvoznika) precej višji, kadar se opravljajo v carinskem uradu izstopa, kot kadar se opravljajo v prostorih izvoznika. Pogoj za učinkovitost tega kontrolnega sistema je, da se izvozni izdelki izločijo ali označijo⁽²⁾ pred začetkom natovarjanja, navedenem na obvestilu carini (člen 5(7) Uredbe (ES) št. 800/1999).

Okvir 1. Izvoznik ne sme umakniti svojega zahtevka za izvozno nadomestilo, kadar je obveščen, da je to blago izbrano za fizični pregled. S tem bi se razvrednotil namen takih pregledov. Službe Komisije bodo zato to ugotovitev dodatno raziskale.

⁽¹⁾ Člen 2 Uredbe (ES) št. 2090/2002.

⁽²⁾ Kot je navedeno v dokumentu za razpravo D(2005) 12998; odbor za trgovinske mehanizme, 10. maja 2005.

23. Komisija se strinja s Sodiščem, da lahko ustaljeni kontrolni vzorci v določenih primerih vodijo v predvidljivost, čeprav ni nujno vedno tako. To vprašanje so države članice že obravnavale na odboru za trgovinske mehanizme ⁽¹⁾.

Praksa izvajanja pregledov v izvoznikovih prostorih ima to prednost, da je primernejša za izvoznike ter da carinskim službam omogoča popoln in enostaven dostop do blaga, izbranega za pregled.

Poleg tega ima izvoznik že določeno istovetnost izdelkov, če se izvozni izdelki izločijo ali označijo pred začetkom natovarjanja, navedenem na obvestilu carini (člen 5(7) Uredbe (ES) št. 800/1999).

Blago, ki se odpremlja iz izvoznikovih prostorov brez fizičnega pregleda, bo pozneje predmet izbire za pregled zamenjave na kraju izstopa iz območja Skupnosti, in v letu 2005 je bilo tako pregledanih približno 13 % tovrstnih izvozov.

24 in okvir 2. Komisiji se ne zdi problematično, če celotno ladijsko pošiljko istega izdelka pokriva več izvoznih deklaracij in carinski organi preverijo izdelke, ki spadajo k eni carinski deklaraciji. Izvoznik ne ve vnaprej, katero izvozno deklaracijo se bo pregledalo.

Poleg tega je prednost trenutnega pristopa, da se pregleda več pošiljk, čeprav samo delno, kot bi se jih, če bi sprejeli pristop vse ali nič.

Poleg fizičnih pregledov na kraju samem bi morale odpremnne listine skupaj z drugo trgovsko dokumentacijo, ki pokriva celotno pošiljko, potrditi zagotovilo, ki je bilo pridobljeno za celotni tovor. Ta zagotovila so dodatno okrepljena z naknadnimi kontrolami po Uredbi (EGS) št. 4045/89.

25 in 26. Komisija se strinja, da carinski organi ne bi smeli nameščati oznak brez predhodnega pregleda tovara.

Komisija proučuje morebitne zakonodajne spremembe, da bi okrepila pravila o nameščanju oznak s strani carine. Nobene carinske oznake se ne sme sprejeti brez predhodnega fizičnega pregleda.

Okvir 3. Komisija pozna zadevo in je o njej poročala Evropskemu uradu za boj proti goljufijam (OLAF).

27 in 28. Sistem pooblaščenih pošiljateljcev ⁽²⁾ ne izključuje nameščanja pristnih carinskih oznak namesto oznak podjetja. Spremni tranzitni dokument ⁽³⁾ dokazuje, da gre za pošiljko pooblaščenega pošiljatelja.

Pri pravilni uporabi Uredbe (EGS) št. 2454/93 ne sme biti nobene nejasnosti, ali je oznake namestila carina ali pooblaščen pošiljatelj.

30. Sodišče se sklicuje na postopek, kjer carinski organi v nekaterih pristaniščih izvedejo toliko pregledov zamenjave, kot je dni, ko pošiljke, ki izpolnjujejo pogoje za tak pregled, vstopajo v pristanišče s kopnega, druge države članice pa to omejijo na število dni, ko take pošiljke zapustijo pristanišče po morju. Zakonska določba zahteva, da število pregledov zamenjave ne sme biti manjše od števila dni, v katerih proizvodi, ki izpolnjujejo pogoje za izvozno nadomestilo, zapustijo carinsko območje Skupnosti prek zadevnega carinskega urada izstopa ⁽⁴⁾.

Ker ladja, ki prečka mejo na morju, prevaža več zabojnikov kot tovornjak, ki prečka kopensko mejo, s tem zbere več primernih dni kot prej navedenih, se pogostost pregledov zamenjave ustrezno spreminja.

31. Komisija bo opozorila države članice v odboru za trgovinske mehanizme, da je treba blago izbrati za preglede zamenjave na podlagi analize tveganj, kadar koli je to mogoče, in da morajo, če izberejo pošiljke, zajete v več deklaracijah, utemeljiti vsak predmet, ki je izbran, da šteje za poseben pregled zamenjave.

Takoj po pristopu so nove države članice izvedle več pregledov na združeni pošiljki, ker takrat niso hotele tvegati, ali pravilno razumejo normative. Glede pregledov zamenjave z lahkoto presegajo najmanjše zahteve.

33. Člen 10 Uredbe (ES) št. 2090/2002 določa obveznost izvajanja pregledov zamenjave in če se pri takem pregledu ugotovijo odstopanja, kot na primer poškodovane carinske oznake, morajo carinski organi izvesti poseben pregled zamenjave. Države članice se spodbuja, da uporabljajo analizo tveganj, in po tem pravilu bi lahko bilo koristno dejavno preverjati vse oznake. Vendar pa Komisija kljub temu razmišlja o tem, da bi predlagala, naj se za carinske urade izstopa uvede obvezno dejavno preverjanje stanja oznak.

⁽²⁾ Za kontrolne izvode T5 iz člena 912g(4) Uredbe (ES) št. 2454/93.

⁽³⁾ Kontrolni izvod T5, polje A in/ali polje 110; člen 912g(2)(b) ali (c) Uredbe (EGS) št. 2454/93.

⁽⁴⁾ Člen 10(2) Uredbe (ES) št. 2090/2002.

⁽¹⁾ Dokument za razpravo D(2005) 12998, o katerem so razpravljali na srečanju odbora za trgovinske mehanizme z dne 10. maja 2005.

34. Komisija se strinja, da pregledi „tail-gate“ niso najboljše možno zagotovilo, če se ne izvajajo pregledi zamenjave, vendar po njenih izkušnjah te vrste pregledov, ki so po navedbah Sodišča značilni za sorazmerno majhna pristanišča z omejeno dejavnostjo z blagom, upravičenim do izvoznih nadomestil, niso med najpogostejšimi.

V večjih pristaniščih, kot so Felixstowe, Le Havre in Rotterdam, zabojnike odpeljejo v namenske prostore, kjer jih raztovorijo do stopnje, ki je potrebna za dostop do celotne pošiljke.

37. Carinski urad v Aalborgu opredeljuje vse primere, ko se zahteva poseben pregled zamenjave, kot nepravilnosti *ab initio*.

Danska je ustno obvestila, da oznake manjkajo, ker so izvozne pošiljke tovornjakov s sadjem s poreklom z juga Skupnosti med prevozom do carinskega urada izstopa ponovno natovorili na druge tovornjake. Komisija je na sestanku odbora za trgovinske mehanizme dne 17. novembra 2006 države članice pozvala, naj bodo pozorne na to, in belgijski organi so poročali, da njihova carina nadzoruje ta ponovna natovarjanja.

Glede na delovno obremenitev, ki jo organom držav članic povzroča ta nadzor ponovnih natovarjanj, je Komisija o zadevi ponovno razpravljala na odboru za trgovinske mehanizme dne 17. aprila 2007 ⁽¹⁾.

38. Prisotnost ali odsotnost oznak podjetja ne vpliva na izbiro blaga za preglede zamenjave ali za posebne preglede zamenjave. Vse izvozne pošiljke, ne glede na to, ali jih je pooblaščen pošiljatelj označil ali ne, v vsakem primeru izpolnjujejo pogoje za pregled zamenjave ⁽²⁾.

40. Stanje v Združenem kraljestvu se proučuje s postopkom potrditve obračunov.

42. Čeprav je Sodišče navedlo, da lahko obstajajo tveganja, v takih primerih ostane zadevno blago pod carinskim nadzorom, dokler fizično ne izstopi iz carinskega območja Skupnosti. Zato Komisija meni, da so tveganja v zvezi z izvoznimi nadomestili ustrezno obvladana.

43. Medtem ko je lahko relativni delež izvoznih nadomestil v podatkovni zbirki Komisije višji od povprečnega, zadevni znesek znaša manj kot 0,5 % skupnih odhodkov za izvozna nadomestila v zadevnem obdobju. 21 % zadevnih zneskov je že bilo izterjanih.

Podatkovna baza Komisije vsebuje nepravilnosti nad pragom 4 000 EUR (od 1. januarja 2007 nad 10 000 EUR), kar pomeni, da podatkovna baza ne vsebuje vseh podatkov glede nepravilnosti.

44 in 45. Nepravilnosti, ki jih je mogoče odkriti s fizičnimi pregledi, zadevajo predvsem vidike, kot so teža in značilnosti izdelkov. Vrsta nepravilnosti, ki jo je mogoče odkriti s pregledi po Uredbi (EGS) št. 4045/89, lahko vključuje te vidike, vendar se odkrije tudi druge vrste nepravilnosti. Države članice naj bi usklajevale svoje fizične in naknadne preglede v skladu s členom 5 Uredbe (EGS) št. 386/90.

47. Komisija dodatno proučuje ta vprašanja in bo ustrezno ukrepala.

49. Končni izid teh primerov bo znan, šele ko bo zaključen celoten postopek potrditve skladnosti, ki vključuje polno in izčrpno izmenjavo z državami članicami, kar jim zagotavlja pravico do obrambe ter pošteno in enako obravnavanje. Vendar se na tej stopnji pričakuje, da vse zadeve ne bodo imele za posledico finančnih popravkov, naloženih zadevnim državam članicam.

50. Komisija je ob številnih priložnostih na odboru za trgovinske mehanizme pojasnjevala težave, ki jih je navedlo Sodišče.

Komisija poleg tega pripravlja predlog za spremembo Uredbe Sveta (EGS) št. 386/90. Hkrati so v pripravi spremembe Uredbe Komisije (ES) št. 2090/2002, o katerih se bo razpravljalo in ki bodo posredovane odboru za trgovinske mehanizme, da o njih poda svoje mnenje, ko bo Svet odobril svoj del.

51. Službe Komisije se strinjajo s to ugotovitvijo in bodo sprejele ukrepe za pospešitev obdelave revizijskih preiskav, ki so še vedno odprte.

52. Sprejeti so bili konkretni ukrepi. Vprašanja, ki jih je izpostavilo Sodišče, se ustrezno spremljajo v razpravah o najboljši praksi na odboru za trgovinske mehanizme in z ukrepi za pripravo zakonodajnih osnutkov. Vendar pa priprava zakonodaje zahteva temeljito proučitev, da bi se vzpostavilo ravnovesje med vse večjimi upravnimi bremenami in zapletenostjo zakonodaje na eni strani ter dodano vrednostjo, ki jo prinaša spremenjeni nadzor, na drugi strani.

SKLEPNE UGOTOVITVE IN PRIPOROČILA

Priporočilo 1

Z državami članicami se je razpravljalo o mnenju, da naj carinski organi spreminjajo čas svojega prihoda, da bi preprečili predvidljivost kontrol ⁽³⁾. Komisija bo sprejela pobude, da to formalno določi s spremembo Uredbe (ES) št. 2090/2002.

⁽¹⁾ Delovni dokument D(2007) 8083.

⁽²⁾ Prvi pododstavek člena 10(2) Uredbe (ES) št. 2090/2002.

⁽³⁾ Delovni dokument D(2006) 12818 (odbor za trgovinske mehanizme, 7. junija 2006).

54. Trenutno merilo 5 % minimalne zahteve po pregledih se upošteva, četudi ne upoštevamo izvozov nizke vrednosti.

Komisija se kljub temu strinja z mnenjem Sodišča, da bi si morale države članice prizadevati za vzpostavitev ustreznega ravnovesja med pošiljkami nizke in pošiljkami visoke vrednosti, ki so bile izbrane za preglede, da bi se s tem povezana tveganja učinkoviteje omejila.

Vendar pa Komisija meni, da je treba še naprej pregledovati tudi nekatere izvoze nizke vrednosti.

Priporočilo 2

Komisija proučuje možnost uvedbe obvezne uporabe analize tveganj v skladu s pobudami, ki so že določene v Uredbi (ES) št. 1875/2006 (Izvedbene določbe Carinskega zakonika).

Komisija je že poskrbela za precejšnjo spodbudo državam članicam, naj uporabijo analizo tveganja, s tem da je dovolila tistim, ki jo uporabljajo, zmanjšanje stopnje pregledov blaga, ki ni v Prilogi 1 (predvsem predelano blago), s 5 % na 0,5 %.

Poleg tega bo Komisija predlagala Svetu, naj da državam članicam možnost, da določijo 5-odstotno stopnjo pregledov na državo članico namesto na carinski urad, če uporabljajo analizo tveganj.

55. Poleg fizičnih pregledov na kraju samem bi morale odpreme listine skupaj z drugo trgovsko dokumentacijo, ki pokriva celotno pošiljko, potrditi zagotovilo, ki je bilo pridobljeno za celoten tovor. Poleg tega naknadni nadzor po Uredbi (EGS) št. 4045/89 ta zagotovila povečujejo. Komisija se tudi sklicuje na svoj odgovor na odstavek 24.

Priporočilo 3

Komisija razmišlja, da bi izdala smernice o kontrolah pošiljk razsutega tovara iz točke 1 Priloge I k Uredbi Komisije (ES) št. 2090/2002.

56.

(a) Komisija se strinja z ugotovitvijo Sodišča, da sami pregledi „tail-gate“ (glej tudi odgovor Komisije na točko 34) niso dovolj, da bi izpolnjevali zahtevo, da mora vizualni pregled razjasniti, da blago ustreza spremni dokumentaciji. Službe Komisije proučujejo spremembo ustrezne zakonodaje ⁽¹⁾, da bi rešile zadevo.

⁽¹⁾ Prvi pododstavek člena 10(2) Uredbe (ES) št. 2090/2002.

(b) Zadevne države članice so ravnale v skladu s pravnimi zahtevami.

Ugotovitve Sodišča zadevajo:

— Začetne težave novih držav članic, ki so bile medtem že rešene.

— Prakso v izhodnih pristaniščih, ki vsa izpolnjujejo minimalne zakonske zahteve, medtem ko nekatera zahtevani minimum celo presegajo. Komisija meni, da jih od tega ne bi smeli odvracati.

(c) Praksa, ki jo je ugotovilo Sodišče, je v skladu z obstoječo zakonodajo, ki zahteva, da se pregledi zamenjave izvajajo na blagu brez carinskih oznak.

Vendar pa Komisija razmišlja, da bi predlagala alternativo z uvedbo obveznega predhodnega carinskega pregleda, preden carinski organi namestijo oznake, tako da bi lahko carinski urad izstopa pošiljke z nepoškodovanimi carinskimi oznakami obravnaval kot neoporečne.

(d) Komisija razmišlja, da bi predlagala uvedbo obveznosti za carinske urade izstopa, da dejavno preverjajo stanje oznak.

(e) Čeprav lahko obstajajo tveganja, kot je navedlo Sodišče, v takih primerih ostane zadevno blago pod carinskim nadzorom, dokler fizično ne izstopi iz carinskega območja Skupnosti. Zato Komisija meni, da so tveganja v zvezi z izvoznimi nadomestili ustrezno obvladana.

(f) Komisija poudarja, da bi moral izvoznik navesti, ali uporablja izvozno nadomestilo ali ne ⁽²⁾. Predlogi o obveznih podatkih na dokumentaciji (kontrolni izvod T5), v katerih je navedeno, ali se zahteva nadomestilo in ocena celotnega zneska, bodo poslani odboru za trgovinske mehanizme, da o njih izrazi svoje mnenje.

(g) Sodišče je Komisijo obvestilo o teh ugotovitvah in ta je zaprosila države članice na srečanju odbora za trgovinske mehanizme z dne 11. julija 2006, da se bolj posvetijo temu vidiku.

Priporočilo 4

Komisija pripravlja spremembo Uredbe (ES) št. 2090/2002:

— ob upoštevanju načela stroškovne učinkovitosti kontrol,

⁽²⁾ V tretjem izvodu izvozne deklaracije, ki spremlja blago do carinskega urada izstopa (člen 793 Uredbe (EGS) št. 2454/93) ali v kontrolnem izvodu T5.

- z odstotkom, ki bo odražal normativo za preglede zamenjave, ki bo nadomestila „pravilo enega pregleda na dan“,
- z uvedbo obveznih predhodnih pregledov, preden carina namesti oznake, in s tem zagotovi, da druge pošiljke dejansko izpolnjujejo pogoje za izbiro za preglede zamenjave,

tako da zakonske določbe odražajo, kar je s tem v zvezi že bilo pojasnjeno državam članicam v delovnih dokumentih.

Komisija bo še naprej skrbno pregledovala letna poročila držav članic o tej zadevi, kot je določeno v točki 2.7 Priloge III k Uredbi (ES) št. 2090/2002.

57.

- (a) Komisija je sprejela ukrepe v zvezi z ugotovitvami revizorjev. O njih je razpravljala z državami članicami na odboru za trgovinske mehanizme in jih obravnavala v različnih delovnih dokumentih, namenjenih državam članicam. Poleg tega Komisija pripravlja spremembe ustrezne zakonodaje.

Z zadevnimi državami članicami so se že tudi lotili obravnave ustreznih ugotovitev Sodišča s postopkom potrditve obračunov.

- (c) Fizični pregledi po Uredbi (EGS) št. 386/90 so del splošnega celovitega kontrolnega sistema, ki poleg fizičnih pregledov vsebuje 100 % predhodnih upravnih pregledov za vse zahteve za izvozna nadomestila, naknadne nadzore po Uredbi (EGS) št. 4045/89 in lastne revizije Komisije v okviru potrditve obračunov. Na podlagi tega zaporedja kontrol Komisija dobi razumno zagotovilo o zadevnih odhodkih.

Priporočilo 5

Komisija pripravlja spremembo Uredbe (ES) št. 2090/2002 glede vprašanja predvidljivosti. Sprejela bo pobude za uvedbo obvezne uporabe analize tveganj v skladu s členom 3 Uredbe (ES) št. 1875/2006 o analizi tveganj pri uvoznih in izvoznih postopkih. Glede izbora za preglede zamenjave glej tretji del četrtega priporočila.